

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛ. ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Συντονίστρια: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ

Υπεύθυνη καθηγήτρια: ΜΑΡΙΑ ΠΗΓΟΥΝΑΚΗ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Τι είναι αυτό που με τρώει;

Το σημαντικότερο ίσως εμπόδιο στον δρόμο για την αυτονομία του ατόμου, δηλαδή στο υποκειμενικό πεδίο, είναι, όπως έχει αναλυθεί ευρέως, η αλλοτρίωση: μια εσωτερική λερναία ύδρα που απομυζά τις ανθρώπινες ιδιότητές μας και σε πολλές περιπτώσεις μας αφήνει κενούς, στραγγισμένους και «αποξηραμένους» στο περιθώριο της ζωής.

Η έννοια της αλλοτρίωσης έχει ξεχαστεί από τη σύγχρονη κοινωνιολογική και φιλοσοφική ανάλυση, αφήνοντας εκτός φαρέτρας για τη χειραφέτηση ένα σπουδαίο και αποτελεσματικό όπλο. Ένα όπλο που η συνειδητοποίησή του, μπορεί να συμβάλει στην ενδυνάμωση του αγώνα να γίνουμε πλήρεις και ολοκληρωμένες υπάρξεις.

Η απομάκρυνση και πολύ περισσότερο η καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος, είτε μέσω της ρύπανσης των πάντων είτε μέσω της κλιματικής αλλαγής, αφαιρεί από τον άνθρωπο το σκηνικό εντός του οποίου είναι προορισμένο να «δραματοποιηθεί» το σενάριο της ζωής του, με πρωταγωνιστή τον ίδιο.

Όμως, ο άνθρωπος ΕΙΝΑΙ φύση και μάλιστα όπως λέει ο Ένγκελς, είναι η φύση που έφτασε να στοχάζεται τον εαυτό της, η φύση που –μέσω του ανθρώπου– αποκτά αυτοσυνείδηση. Η σημερινή αντιμετώπιση του φυσικού περιβάλλοντος απλά σαν μια αποθήκη αναλώσιμων πόρων και υλικών δημιουργεί ρήξη σε μια σχέση χιλιάδων χρόνων, στην οποία ο άνθρωπος ήταν οργανικό μέρος της φύσης.

Η τεχνολογία που ανέπτυξε ο άνθρωπος και σήμερα τρομάζει με τις δυνατότητές της, είναι το πεδίο μιας άλλης αλλοτρίωσης. Ο Έριχ Φρομ την παρομοιάζει με την ειδωλολατρία. Όπως οι Ισραηλίτες –απόντος του Μωυσή (του αυθεντικού)– έφτιαξαν ένα χρυσό μοσχάρι και άρχισαν να το προσκυνούν, έτσι και εμείς προσκυνάμε σήμερα την τεχνολογία. Και ο ορισμός που δίνει για την αλλοτρίωση; Υπάρχει όταν μεταθέτουμε όλες μας τις ανθρώπινες ιδιότητες (δημιουργικότητα, φαντασία, λογική, αγάπη, αφοσίωση κ.λπ.) σε ένα αντικείμενο (ή επίτευγμα) και μετά το θεοποιούμε και το προσκυνάμε σαν κάτι έξω από εμάς.

Τέλος, η αλλοτρίωση επέρχεται και σε σχέση με τους συνανθρώπους μας, τους οποίους βλέπουμε ανταγωνιστικά σαν απειλή. Όταν νιώθουμε ξένοι μέσα στον ανθρώπινο κόσμο ή όταν αντιμετωπίζουμε τον ξένο σαν εχθρό. Ξένοι ανάμεσα σε ξένους.

Η αλλοτρίωση θρυμματίζει τον εαυτό σε χιλιάδες κομμάτια και στόχος της προσωπικής μας περιπέτειας είναι από αυτά τα κομμάτια να συνθέσουμε μια

προσωπικότητα, συλλέγοντας και «κολλώντας» τα με φροντίδα, προσοχή και αγάπη. Κυρίως, μαζί με τους «άλλους», σε μια συλλογική προσπάθεια, γιατί, χωρίς αυτούς, είμαστε «τίποτα»

Τάσος Τσακίρογλου, 29.01.2021 efsyn

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Πώς να ξεφύγουμε από την αλλοτρίωσή μας

Αλλοτρίωση... όταν ο άνθρωπος αποξενώνεται από τον ίδιο του τον εαυτό, την ίδια του τη ζωή και στο τέλος δεν τον αναγνωρίζει. Η καθημερινότητά μας είναι δουλειά, σπίτι, υποχρεώσεις, άγχος και πίεση. Μία καθημερινότητα σκληρή και απαιτητική. Σαν να είμαστε ένα είδος ρομπότ που μόνο παράγουμε δουλειά χωρίς απολαύσεις και χαρές.

Μήπως, κάτι κάνουμε λάθος; Μήπως κάτι έχουμε καταλάβει λάθος; Και εντέλει πού αρχίζει η προσωπική μας ευθύνη για ότι συμβαίνει στη ζωή μας; Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε;

Μερικές στιγμές ευτυχίας θα μπορούσαν να είναι:

Ο ΗΛΙΟΣ: Μην ξεχνάτε να θαυμάσετε την λάμψη του, το φως του που μας φωτίζει καθημερινά. Πόσες φορές τον αγνοήσαμε; Πόσες φορές τον θεωρήσαμε αδιάφορο ή και δεδομένο;

ΤΟ ΓΕΛΙΟ: Μην ξεχνάτε να γελάτε, έστω να χαμογελάτε, να κάνετε ένα μειδίαμα. Είναι η πιο ευχάριστη έκφραση που μπορούμε να έχουμε στο πρόσωπό μας.

ΤΟ ΚΛΑΜΑ: Μην ξεχνάτε όμως και να κλαίτε. Είναι μία έκφραση στενοχώριας, πόνου, θλίψης και θυμού. Δεν χρειάζεται να εγκλωβιστούν μέσα μας, γιατί θα μας κάνουν να νιώθουμε χειρότερα.

Η ΞΕΚΟΥΡΑΣΗ: Μην ξεχνάτε να χαλαρώνετε και να ξεκουράζεστε. Το σώμα μας το έχει ανάγκη, είτε με το να κοιμηθούμε, είτε με το διαβάσουμε ένα βιβλίο. Το μυαλό χρειάζεται να αποφορτίζεται.

ΜΙΑ ΒΟΛΤΑ: Μην ξεχνάτε να βλέπετε τους ανθρώπους που σας αγαπούν και σας αγαπάνε, την οικογένειά σας, τους φίλους σας. Αφιερώστε λίγο από τον χρόνο σας, για να πάτε μία βόλτα, να κάνετε μια συζήτηση. Να περάσετε καλά!

Γιάννης Ξηντάρης, ψυχολόγος, 21.08.2020

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Το κατρακύλημα

Όλο ξεπέφτεις – και ξεπέφτεις δίχως τέλος –
για τιποτένια πραγματάκια της ζωής.

(Είσαι παλιάτσος, κι όμως δείχνεσαι για Οθέλλος*,
με τις αστείες προσωπίδες που φορείς.)

Το ποιο φινάλε θα 'χει τέτοια μια ιστορία,
το κατρακύλημά σου αυτό πού σε οδηγεί,

πάντα το σκέφτεσαι με πόνο και πικρία,
μα δε γιατρεύεις τέτοια επίφοβη πληγή.

Πάντοτε λες: «Θα 'ρθει μια μέρα να ξεφύγω,
απ' των πραγμάτων το μηδέν να λυτρωθώ,
και με το πέρασμα του χρόνου λίγο-λίγο,
κάπως ψηλά με περηφάνεια να υψωθώ.»

Κι όμως το Χάος σα μαγνήτης σε τραβάει
και, απειθάρχητος, στη Σκέψη πάντα ζεις...
Το κατρακύλημα ποτές δε σταματάει,
για τιποτένια πραγματάκια της ζωής.

Τεύκρος Ανθίας, 'Τα σφυρίγματα του αλήτη', Κύπρος 1937.

*Οθέλλος= χαρακτήρας του Σαίξπηρ. Πρόκειται για ένα γενναίο και ικανό στρατιώτη, ωστόσο τραγικό πρόσωπο, καθώς δολοφονεί τη γυναίκα του κατηγορώντας τη για μοιχεία και αυτοκτονεί, όταν συνειδητοποιεί ότι έκανε λάθος.

ΘΕΜΑΤΑ

A. Παρουσιάστε συνοπτικά, σε 60-70 λέξεις, τα είδη της αλλοτρίωσης που αναφέρονται στο κείμενο 1.

Μονάδες 15

B1. Στην 5^η παράγραφο του κειμένου 1, ο συγγραφέας ισχυρίζεται ότι υπάρχει αλλοτρίωση στο πεδίο της τεχνολογίας. Με ποιους τρόπους στηρίζει τον ισχυρισμό του, σε αυτή την παράγραφο; [αναφέρετε τουλάχιστον τρεις τρόπους]

Μονάδες 10

B2. Μελετώντας τα κείμενα 1 και 2, εντοπίστε τον διαφορετικό σκοπό του καθενός και τεκμηριώστε την απάντησή σας με δύο κειμενικούς δείκτες για κάθε κείμενο. Πώς συνδέονται νοηματικά τα δύο κείμενα;

Μονάδες 15

B3. α) Στην 4^η παράγραφο του κειμένου 1 και στο κείμενο 2, χρησιμοποιείται η σημειωτική επιλογή των κεφαλαίων γραμμάτων. Ποιος είναι ο ρόλος της συγκεκριμένης επιλογής σε κάθε κείμενο; (μονάδες 5)

β) Στην 1^η παράγραφο του κειμένου 1, η αλλοτρίωση χαρακτηρίζεται μεταφορικά ως 'λερναία ύδρα'. Εκφράστε, σε 60 -70 λέξεις, πώς αντιλαμβάνεστε αυτή τη μεταφορά. (μονάδες 10)

Μονάδες 15

Γ. Ποιο θεωρείτε ότι είναι αυτό από το οποίο θέλει να ξεφύγει το ποιητικό υποκείμενο; Αιτιολογήστε την απάντησή σας με τρεις τουλάχιστον κειμενικούς δείκτες. Ποια κατά τη γνώμη σας μπορεί είναι τα «τιποτένια πραγματάκια της ζωής», εξαιτίας των οποίων «κατρακυλά» ο σύγχρονος άνθρωπος;

Μονάδες 15

Δ. Τα κείμενα που προηγήθηκαν προσεγγίζουν την έννοια και τις μορφές της σύγχρονης αλλοτρίωσης. Εσείς, ποια μορφή αλλοτρίωσης από αυτές που παρουσιάζονται στα κείμενα, θεωρείτε ότι απειλεί περισσότερο τον άνθρωπο; Αποδείξτε τη θέση σας επιχειρηματολογώντας και προτείνετε τρόπους πρόληψης ή και αντιμετώπισής της (της μορφής που θα επιλέξετε ως πιο απειλητικής), σε ένα κείμενο 350-400 λέξεων, το οποίο θα αναρτηθεί στην επίσημη ιστοσελίδα του Δήμου σας.

Μονάδες 30

Ευχόμαστε επιτυχία!!!